

# OCENE – POROČILA

## VSI OTROCI PRIDEJO IZ TREBUHA, AMPAK ...

**Ana Kalin: *Nala*.** Ilustracije Maša Kozjek. Mladinska knjiga, Ljubljana 2019 (Knjižnica Čebelica; 462).

Ko smo se s hčerko učili barv, sem pri prebiranju slikanic večkrat izkoristila priložnost in ponavljala imena različnih odtenkov. In tako smo naleteli tudi na kožno barvo. Šele ko sem naglas izrekla »To je kožna barva« in istočasno zagledala male rjave roke, ki so slikanico držale, sem se zavedela absurda tega pojmovanja. To je le eden izmed konceptov, ki so bili do takrat v moji glavi zasidrani kot 'normalni' in 'samoumevni' in na katere gledam z drugačnimi očali, odkar sva z možem v Gani prvič dobila hčerko v naročje.

Ne gre za citat iz slikanice *Nala*, pač pa za del zapisa, ki sem ga našla na spletu med brskanjem za informacijami, kdo se skriva za imenom Ana Kalin. Knjiga je namreč avtoričin knjižni prvenec, porojen, kot se pokaže, iz avtoričine lastne izkušnje. Tako kot mamica iz knjige, je namreč tudi sama mama deklice, ki se je rodila v Afriki, in kot zapiše v omenjenem citatu, je imela pred izkušnjo materinstva v glavi številne koncepte, ki so se hitro izkazali za neustrezne. Za širjenje pogleda si prizadeva tudi s pričujočo slikanico, ki ni le knjiga o posvojenih otrocih, ampak tudi o različnih barvah kože in različnih življenjskih okoliščinah.

Da to nujno potrebujemo, predvsem kot izhodišče za pogovore z otroki, pa tudi za kakšen samopremislek, se mi je pokazalo že med pisanjem tega zapisa, med katerim sem se zalotila, da niti ne vem,

kako določene stvari ustrezno ubesediti; ali se, denimo, otroka posvoji v Afriki ali posvoji iz Afrike ...? Zgodba, ki je postavljena v Ljubljano oziroma umeščena med Ljubljano in Kenijo, je sicer, kot slikaniškemu besedilu pritiče, kratka in enostavna, a hkrati odpira številna (velika) vprašanja, nekatera konkretno, nekatera posredno – iz katerega trebuha je deklica prišla (ko izve, da ni prišla iz maminega trebuha, Nala, ki jo vodi simpatična otroška logika, vpraša, če je prišla iz tatovega ...), kako je prišla iz Kenije v Slovenijo, zakaj je ženska, ki jo je rodila, ni mogla obdržati, ali bi lahko imela bratca ali sestrico, zakaj ni prišla iz trebuha svoje (slovenske) mame itd. Večina otrok, ki si bo ogledovala slikanico, bo verjetno zastavila tudi vprašanje, zakaj je deklčina koža tako temna ipd. Ob zgodbi o posvojitvi, ki dinamično poteka med deklčinimi vprašanji in odgovori njenih staršev, avtorica izriše tudi živahne (in idilične) družinske odnose: skupaj pečejo »lapačinke«, mama in očka znata prepoditi leve, tigre in druge strahove, doma najdejo čas za skupno igro, pred spanjem so obvezni poljubčki ...

Knjiga *Nala* ne samo v besedah, pač pa tudi v podobah v naš (knjižni) prostor vnaša dragoceno »pisanost« in pestrost – ne samo z glavno junakinjo, pač pa tudi v detajlih, kakršna je na primer njena igračka punčka, ki je temnopolta, v prizoru iz vrtca pa v vozičku vidimo tudi igračko dojenčka, ki je prav tako temnopolta. Če dobro premislimo in se sprehodimo po izvirnih slovenskih otroških slikanicah (do podobnih rezultatov bomo

prišli tudi, če starostno stopnjo bralcev dvignemo), ugotovimo, da so naši knjižni junaki monobarvni – beli odrasli in beli otroci. Šele v zadnjem času se kažejo (založniške) težnje po upoštevanju različnosti na vseh možnih področjih, kar je bržkone posledica zahtev tujega trga. Če se še za trenutek pomudim pri barvah – ne kože, pač pa knjige; ilustratorica Maša Kozjek, ki ji upodabljanje prizorov iz družinskega življenja ni tuje, se je odločila za zemeljske tone, predvsem za oranžno, rdečo in rjavo. Po eni strani s tem zajame geografski moment zgodbe, lovi torej savanski afriški duh (ne smemo pozabiti, da bi bila sicer barvna paleta Kenije lahko tudi belo-modro-turkizna, saj je del države obmorski), po drugi pa ji to pride prav tudi pri ustvarjanju tople, prijazne, varne in ljubeče atmosfere, ki preveva Nalino zgodbo: »Zdaj smo skupaj in nihče ne bo nikamor odšel. Ti boš ostala z nama in midva s tabo.«

Legendarna knjižna zbirka Čebelica, ki redno skrbi za kakovostno raznovrstnost, tako kar se tiče literarnih vrst kot nabora avtorjev, je torej letos postregla z dvema izstopajočima knjigama – na eni strani s prvencem, torej z *Nalo*, ki v naš prostor prinaša deloma novo in deloma redko naslovljeno in zato zelo dobrodošlo tematiko, ob njej pa še z *Drevesom* Tomaža Pengova in ilustracijami Polone Lovšin, s čimer so obeležili sedemdesetletnico rojstva velikega kantavtorja.

### Gaja Kos

## 1000 UND 1 BUCH 2018

Osrednja tema **prve številke** avstrijske revije *1000 in 1 knjiga* je posvečena blagu, snovi v literaturi. V prvem prispevku *Nachdenken über Stoffe* (Razmišljanje o blagu) Annette Kautt osvetli nekatere

značilnosti snovi v literarnih delih. V nekaterih delih se neka snov izrabi, v nekaterih ostane stoletja neokrnjena, kot so na primer mitološka, religiozna, zgodovinska dela, pa tudi v nekaterih sodobnih literarnih delih. Kar nekaj snovi iz preteklih del je uporabljenih, posodobljenih in prirejenih v sodobni literaturi, pri čemer pa nekateri avtorji niso bili uspešni in je vprašanje, kako taka dela sprejemajo današnji mladi. Kaj bodo npr. odnesli otroci od posodobitve Grimmov *Rdeče kapice* v slikanici iz leta 2017 Sebastiana Menschenmoserja *Rotkäpchen hat keine Lust* (Rdeča kapica nima nobenega veselja), v kateri Rdeča kapica nima nobenega veselja, da bi kaj nesla babici za rojstni dan. Volk je nad tem tako zgrožen, da sam speče babici pecivo, se z njo spoprijatelji in posledj tudi skupaj zaživita. Za skrbno posodobitev in uspešno predelavo snovi pa navaja zgodbo o svetem Martinu v verziji Heinza Janischa z ilustracijami Brigitte Heiskel *Der rote Mantel. Die Geschichte vom Heiligen Martin* (Rdeč plašč. Zgodba o svetem Martinu) iz leta 2015, v kateri je zgodba o svetniku povezana z otrokom Amirjem, ki je begunec.

Susan Kreller opiše v svojem prispevku *Eine Greisin am Altglascontainer* (Starka ob zabojniku za staro steklo) nekaj del, ki jih povezuje rdeča nit. Tako kot rdeča nit, starka, ki nese prazno steklenico v zabojnik, v filmski trilogiji Krzysztofa Kieślowskega *Tri barve* (Tri barve), so tudi v literaturi opusi ali pa posamezna dela avtorjev, ki jih povezuje rdeča nit, kot na primer pri Roaldu Dahlu, Janoschu, Christini Nöstlinger, Benu Pludri in še nekaterih.

Nemška pisateljica Holly-Jane Rahlens opisuje v prispevku *Ein Monster namens Plot* (Pošast z imenom Plot) svoje dileme med pojmom *plot in story* (zaplet in zgodba), ko snuje novo literarno delo. Na koncu ji vendarle uspe, kot če bi šivala, iz velikih in majhnih vbdov